

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som kompletterar EU:s förordning om artificiell intelligens

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som kompletterar EU:s förordning om artificiell intelligens (RP 46/2025 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet, kommunikationsutskottet och kulturutskottet för utlåtande.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av

- kommunikationsutskottet KoUU 8/2025 rd
- kulturutskottet KuUU 7/2025 rd
- grundlagsutskottet GrUU 33/2025 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Nathalie Dahl, arbets- och näringsministeriet
- ledande expert Maria Hauptmann, arbets- och näringsministeriet
- konsultativ tjänsteman Antti Helin, finansministeriet
- lagstiftningsråd Kirsi Miettinen, kommunikationsministeriet
- högskolepraktikant Bianca Kuumeri, arbets- och näringsministeriet
- byråchef Jussi Terho, Finansinspektionen
- konsortiedirektör, universitetslektor, docent i kognitionsv. Anna-Mari Wallenberg, Helsingfors universitet
- direktör Jenni Koskinen, Transport- och kommunikationsverket
- jurist Minna Koivula, Energimyndigheten
- direktör Jaakko Kuustonen, Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes)
- direktör Karoliina Partanen, AI Finland
- expert Peppiina Huhtala, Finlands näringsliv rf
- juridisk chef Marko Lahtinen, FiCom rf
- jurist Tuulia Karvinen, Finanssiala ry
- Senior Advisor Reijo Aarnio, Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra
- senior jurist Hanna Ekqvist, Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto ry

Betänkande EkUB 18/2025 rd

- chefen för juridiska ärenden Jenni Kyntölä, Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- utrikesministeriet
- social- och hälsovårdsministeriet
- dataombudsmannens byrå
- Tullen
- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Savolax
- Konkurrens- och konsumentverket
- Pensionsskyddscentralen
- Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira)
- Gramex äänitemusiikin tekijänoikeusjärjestö ry
- Luovan työn tekijät ja yrittäjät - Luovat ry
- Företagarna i Finland rf
- Teknologiindustrin rf.

Inget yttrande av

- Teknologiska forskningscentralen VTT Ab
- Konsumentförbundet rf
- Centret för artificiell intelligens FCAI.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att det stiftas en ny lag om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens och att lagen om marknadskontrollen av vissa produkter, lagen om Finansinspektionen, lagen om Energimyndigheten och lagen om verkställighet av böter ändras.

Syftet med propositionen är att utfärda nationella bestämmelser som kompletterar EU:s förordning om artificiell intelligens.

I den föreslagna lagen utses de nationella behöriga myndigheterna. Transport- och kommunikationsverket ska vara gemensam kontaktpunkt. I den föreslagna lagen ingår det bestämmelser om myndigheternas behörighet att bestämma påföljder för brott mot specifika bestämmelser i förordningen och om en påföljdsavgiftsnämnd med behörighet att påföra påföljdsavgifter för de allvarligaste brotten mot bestämmelserna i förordningen.

Enligt förslaget ska tillsynen över system för artificiell intelligens ingå i systemet för marknadskontroll, och beträffande marknadskontrollen ska lagen få sitt materiella innehåll från EU:s marknadskontrollförordning och den nationella lagstiftningen om marknadskontroll. Lagen och de behöriga myndigheterna ska läggas till i tillämpningsområdet för lagen om marknadskontrollen av vissa produkter.

Dessutom föreslås det ändringar i lagen om Finansinspektionen, lagen om Energimyndigheten och lagen om verkställighet av böter på grund av den nya regleringen. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering arbetar regeringen aktivt och med framförhållning för

Betänkande EkUB 18/2025 rd

att EU-regleringen av plattformsekonomin, artificiell intelligens, data och digitalisering utvecklas i en möjliggörande, balanserad och för Finland gynnsam riktning där ytterligare nationell reglering minimeras.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 2 augusti 2025.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Propositionens bakgrund och centrala innehåll

Bakgrunden till propositionen är EU:s förordning om artificiell intelligens (EU) 2024/1689, som trädde i kraft den 2 augusti 2024 och börjar tillämpas stegvis. Syftet med förordningen är att säkerställa att de system för artificiell intelligens (AI) som släpps ut på marknaden eller tas i bruk inom EU inte äventyrar människors hälsa, säkerhet eller grundläggande fri- och rättigheter. Förordningen grundar sig på en riskbaserad reglering av AI-system genom att förbjuda de skadligaste fallen av användning och införa strängare krav för AI-system med hög risk.

Förordningen är direkt tillämplig rätt i EU:s medlemsstater, men den kräver kompletterande nationella bestämmelser. Medlemsstaterna ska dels utse behöriga nationella myndigheter för förordningen, dvs. marknadskontrollmyndigheter för AI-system, myndigheter med ansvar för anmälda organ och en gemensam kontaktpunkt, dels fastställa påföljder för överträdelser av förordningen.

I propositionen föreslås det att det stiftas en ny lag om tillsyn över av vissa system för artificiell intelligens. I lagen föreskrivs bland annat om marknadskontrollmyndigheter som övervakar AI-system och deras uppgifter, den myndighet som är gemensam kontaktpunkt, de anmälade myndigheterna och de anmälda organen, påföljderna för brott mot förordningen om artificiell intelligens och påföljdsavgiftsnämnden, skyldigheten att bevara handlingar och ändringssökande. I propositionen ingår också förslag om att ändra vissa andra lagar så att de kompletterar AI-förordningen.

Myndighetstillsynen över AI-system syftar till att säkerställa att de AI-system som släpps ut på marknaden är säkra och respekterar de grundläggande fri- och rättigheterna. Regleringen har också en förebyggande effekt när AI-utvecklare har incitament att utveckla de AI-system som släpps ut på marknaden så att de motsvarar AI-förordningens krav på grund av den tillsyn och de påföljder som riktas mot dem.

Kulturutskottet tillstyrker lagförslagen i propositionen med ändringarna nedan. De föreslagna lagarna har varit avsedda träda i kraft senast den 2 augusti 2025 i enlighet med de tillämpningstider som föreskrivs i förordningen. Propositionen lämnades dock till riksdagen först den 8 maj 2025, så behandlingen av ärendet kunde inte inledas i riksdagen inom tidsgränsen för brådskande propositioner under vårsessionen. Ekonomiutskottet anser att de föreslagna lagarna lämpligen bör träda i kraft den 1 januari 2026 för att de tekniskt ska kunna samordnas med anknytande lagstiftning som träder i kraft vid årsskiftet.

Betänkande EkUB 18/2025 rd

Grundlagsutskottets utlåtande

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 33/2025 rd) tagit ställning till bestämmelserna om påföljdsavgifter, behörighetsfördelningen mellan myndigheterna samt riksdagens och de högsta laglighetsövervakarnas ställning. Grundlagsutskottet har konstaterat att lagförslaget om tillsyn över vissa AI-system kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning endast om utskottets konstitutionella anmärkningar till bestämmelserna om påföljdsavgifter beaktas på behörigt sätt.

Grundlagsutskottet anser att bestämmelserna om påföljdsavgift i lagförslag 1 i propositionen inte fullt ut kan anses uppfylla de krav på exakthet och noggrann avgränsning som ställs i utskottets utlåtandep Praxis, eftersom de är komplicerade och svårbegripliga. I och för sig hänvisar bestämmelserna i lagförslag 1 i huvudsak på behörigt sätt till de artiklar i förordningen eller till de bestämmelser i den nationella lagen utifrån vilka det materiella tillämpningsområdet för de överträdelser som ligger till grund för påföljdsavgifterna bestäms. Men eftersom regleringen har betydande omfattning och är komplex och svårbegriplig är den problematisk med tanke på noggrann avgränsning och exakthet. Bestämmelserna om påföljdsavgifter i lagförslag 1 blir dessutom problematiska med tanke på noggrann avgränsning och exakthet också därför att det utifrån den föreslagna regleringen inte står klart vilket maximibelopp för de olika påföljdsavgifter som avses i lagförslaget är. Därför kan regleringen inte anses uppfylla det allmänna kravet på exakthet i bestämmelser om påföljdsavgifter. Ett annat problem är att lagförslag 1 inte innehåller exakta och tydliga bestämmelser om grunderna för betalningsskyldigheten och avgiftens storlek. Om den föreslagna inexakta regleringen av påföljdsavgifter inte till alla delar förutsätts i AI-förordningen, måste de föreslagna bestämmelserna om påföljdsavgifter i lagförslag 1 enligt grundlagsutskottet preciseras. Annars kan lagförslaget inte behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Ekonomiutskottet föreslår utifrån grundlagsutskottets utlåtande och för att förtydliga regleringen att 13 § om påförande av påföljdsavgift stryks ur lagförslaget. Bestämmelser om påförande av påföljdsavgift och om påföljdsavgiftens maximibelopp föreslås i den nya 23 §. I 2 och 3 mom. i den sistnämnda paragrafen föreslås bestämmelser om påföljdsavgiftens maximibelopp på det sätt som närmare anges i detaljmotiveringen.

I sitt utlåtande noterar grundlagsutskottet också att proportionaliteten i bedömningen av påförande av påföljdsavgifter i förordningen enligt utredning kan anses ingå i de lämpliga rättssäkerhetsgarantier som avses i artikel 99.10 i förordningen och som föreskrivs i enlighet med unionsrätten och den nationella lagstiftningen. Grundlagsutskottet anser att ekonomiutskottet ytterligare bör bedöma de föreslagna bestämmelserna om påförande av påföljdsavgifter i fråga om huruvida de kan kompletteras med en uttrycklig skyldighet att beakta påföljdens proportionalitet enligt hur allvarlig den överträdelse som ska prövas är. Om en sådan precisering möjliggör nationellt handlingsutrymme enligt förordningen, menar grundlagsutskottet att ändringen är en förutsättning för att lagen ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Ekonomiutskottet föreslår i det nya 23 § 1 mom. i lagförslag 1 en formulering som beskrivs närmare i detaljmotiveringen och genom vilken grundlagsutskottets krav på bestämmelser om påföljdens proportionalitet beaktas.

Utifrån grundlagsutskottets utlåtande föreslår ekonomiutskottet dessutom ändringar i lagförslag 1 beträffande riksdagens ämbetsverk (1 §), preciseringen av myndigheternas behörighetsfördel-

Betänkande EkUB 18/2025 rd

ning (3 §) samt den centraliserade behörigheten för påföljdsavgiftsnämnden för tillsynen över system för artificiell intelligens att påföra påföljdsavgifter (13–18 och 20–22 §).

Marknadskontrollmyndigheterna för AI-system och myndighetsresurserna

Lagen om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens föreslås föreskriva att marknadskontrolluppgifterna för AI-system med hög risk ska skötas av Säkerhets- och kemikalieverket, Tullen, Transport- och kommunikationsverket, Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet, Energimyndigheten, dataombudsmannen, Finansinspektionen samt arbetarskyddsmyndigheten, Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (från och med den 1 januari 2026 Tillstånds- och tillsynsverket). Marknadskontrollen av förbjudna användningsområden för artificiell intelligens ska enligt förslaget handhas av dataombudsmannen och tillsynen över de AI-system som berörs av transparensskyldigheterna ska i huvudsak utföras av Transport- och kommunikationsverket.

Åtskilliga sakkunniga välkomnar den decentraliserade modell för marknadskontroll. Som fördelar ser de att belastningen på de enskilda myndigheterna minskar, att sektorsspecifik sakkunskap kan nyttjas och att industrin kan engageras. Å andra sidan har det också påpekats att den decentraliserade modellen är dyr och administrativt tungrodd. I sakkunnigyttrandena har det dessutom framförts synpunkter på vikten av en konsekvent tillsyns- och tolkningspraxis.

Enligt uppgift ger förordningen ett handlingsutrymme för den nationella organiseringen av marknadskontrollen och eventuella fördelar och svagheter med alternativa genomförandemodeller har övervägts noggrant under den fortsatta beredningen av propositionen. Den decentraliserade marknadskontrollmodellen har ansetts vara det mest ändamålsenliga sättet att nationellt genomföra förordningen bland annat på den grunden att man med hjälp av den decentraliserade modellen kan utnyttja befintlig marknadskontrollkompetens och annan specialkompetens. Marknadskontrollmyndigheternas sektorspecifika specialkompetens har sammantaget ansetts medföra betydande synergieffekter samt effektivitet och smidighet i marknadskontrollen av AI-system.

Ekonomiutskottet understöder den föreslagna behörighetsfördelningen och anser att den här lösningen i fråga om marknadskontrollmyndigheterna främjar ett effektivt nationellt genomförande av förordningen på den konkreta tillämpningsnivån. Utskottet betonar i likhet med sakkunnigyttrandena vikten av samarbete mellan myndigheterna och rätten att få information.

Enligt förslaget ska Transport- och kommunikationsverket vara den gemensamma kontaktpunkt som avses i förordningen. Verket ska bland annat samordna myndighetssamarbetet för att säkerställa enhetlig tolknings- och tillsynspraxis mellan olika myndigheter. En enhetlig tillämpning av bestämmelserna främjas också genom att behörigheten att påföra påföljdsavgifter i och med de utskottets ändringar i sin helhet koncentreras till påföljdsavgiftsnämnden för tillsynen över system för artificiell intelligens. Ekonomiutskottet anser att ändringen förtydligar behörighetsregleringen på det sätt som grundlagsutskottet förutsätter och främjar i det första skedet en enhetlig och förutsägbart tillämpning och tolkning av lagen när påföljdsavgifter påförs. När tillämpningspraxisen ökar blir det möjligt att bedöma om regleringen behöver ändras för att effektivisera påföljds-systemet.

Betänkande EkUB 18/2025 rd

Ekonomiutskottet konstaterar att myndigheternas rådgivning, styrning och samordnade samarbete är en förutsättning för att det nationella genomförandet ska lyckas. Transport- och kommunikationsverket kommer att ha en central roll som kontaktpunkt när det gäller att ge anvisningar och råd till behöriga myndigheter, som i sin tur stöder och ger råd till företag inom ramen för sin behörighet. Den gemensamma kontaktpunkten kan lägga fram allmänt rådgivnings- och utbildningsmaterial i anslutning till genomförandet av förordningen, till stöd för både myndigheterna och medborgarna. Detta kan bidra till att underlätta tillämpningen av förordningen men också till att öka AI-kunnigheten i hela samhället.

Både kommunikationsutskottet (KoUU 8/2025 rd) och kulturutskottet (KuUU 7/2025 rd) betonar i sina utlåtanden att tillräckliga resurser bör tryggas för skötseln av tillsynsuppgifterna i fråga om artificiell intelligens. De menar också att det är angeläget att producenter och ibruktagare av AI-system enligt förordningen får tillräckligt med anvisningar och råd av myndigheterna och att de behöriga myndigheterna har stark kompetens kring tillämpningen av bestämmelserna.

Också flera remissinstanser har betonat vikten av att myndigheterna har ekonomiska resurser. Resursbehoven gäller bland annat tillsyn, rådgivning, styrning och säkerställande av tillräcklig kompetens inom artificiell intelligens och annan kompetens. Marknadskontrollmyndigheterna har uppgett att de har svårigheter med att utföra uppgifterna utan tilläggsresurser och ansett att det är nödvändigt att de får tilläggsresurser för uppgifterna. Ekonomiutskottet instämmer i sakkunnigyttrandet om att kostnaderna för resursbehovet bör ses som investeringar som möjliggör finländsk AI-förmåga.

Skötseln av de framtida tillsynsuppgifterna enligt den föreslagna lagen är förenad med flera praktiska osäkerhetsfaktorer, och därför är det svårt att helt tillförlitligt uppskatta de framtida konsekvenserna, står det i propositionen. Största delen av tillsynsuppgifterna aktualiseras i augusti 2026 eller i augusti 2027, men myndigheterna bör förbereda sig på rådgivning och handledning redan före det. En noggrannare bedömning av tillsynsuppgifternas omfattning och kvalitet kommer finnas att tillgå mer heltäckande och tillförlitligt först efter det att myndigheterna har fått praktisk erfarenhet av tillsynsuppgifterna. Enligt propositionen ska det genomförande som förordningen förutsätter inledningsvis finansieras genom omfördelning av befintliga resurser utan tilläggsfinansiering. AI-förordningen förutsätter att medlemsstaterna vartannat år rapporterar till kommissionen om de nationella behöriga myndigheternas ekonomiska resurser och personalresurser, med en bedömning av deras tillräcklighet. Bedömningen av vilka resurser som behövs och hur lagstiftningen fungerar behöver därför kopplas till uppföljningen av tillsynspraxis för att säkerställa ett effektivt genomförande av förordningen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens

1 §. Tillämpningsområde. Enligt 3 mom. ska lagen inte tillämpas på riksdagsarbetet eller riksdagens kansli. Lagen ska inte tillämpas på andra ämbetsverk vid riksdagen, om ett system för artificiell intelligens som ett av riksdagens ämbetsverk tillhandahåller eller tar i bruk har en central koppling till riksdagsarbetet. Lagen tillämpas heller inte på riksdagens justitieombudsman eller

Betänkande EkUB 18/2025 rd

justitiekanslern i statsrådet. I propositionen konstateras det att det är förenat med osäkerhetsfaktorer att inkludera riksdagens ämbetsverk i lagens tillämpningsområde och att det inte alltid är möjligt att göra åtskillnad mellan ämbetsverkens verksamhet och riksdagsarbetet. Risker med en tillsyn som riktas mot riksdagens ämbetsverk är då att tillsynen samtidigt riktas mot riksdagsarbetet, som inte anses höra till tillämpningsområdet för unionsrätten.

Med beaktande av det som sägs i propositionen om osäkerhetsfaktorerna och riskerna anser grundlagsutskottet i sitt utlåtande att det med tanke på riksdagens konstitutionella ställning är motiverat att riksdagens ämbetsverk liksom riksdagens kansli helt och hållet utesluts från lagens tillämpningsområde. Ekonomiutskottet föreslår utifrån grundlagsutskottets utlåtande att 3 mom. ändras så att inte bara riksdagsarbetet utan också riksdagens samtliga ämbetsverk ska uteslutas från tillämpningsområdet. Enligt 2 § 2 mom. i lagen om riksdagens tjänstemän (1197/2003) är riksdagens ämbetsverk riksdagens kansli och riksdagens justitieombudsmans kansli samt statens revisionsverk och forskningsinstitutet för internationella relationer och EU-frågor, som båda finns i anknytning till riksdagen. För tydlighetens skull föreslår utskottet att riksdagens kansli nämns separat i bestämmelsen.

2 §. Förhållande till annan lagstiftning. Utskottet föreslår tekniska och språkliga korrigeringar i 1 mom. för att precisera att marknadskontrollförordningen (EU) 2019/1020 innehåller rambestämmelser och inte tilläggsbestämmelser.

3 §. Marknadskontrollmyndigheter som utövar tillsyn över system för artificiell intelligens med hög risk. Grundlagsutskottet noterar i sitt utlåtande att bestämmelserna om behöriga marknadsmyndigheter i 2 kap. inte till alla delar är entydiga eller exakta på det sätt som utskottet förutsätter och att ekonomiutskottet bör precisera den föreslagna regleringen.

Ekonomiutskottet föreslår utifrån grundlagsutskottets utlåtande preciseringar i 1 mom. 1, 2 och 4 punkten. Dessutom föreslås det att 2 mom. 5 punkten ändras och att 7 punkten stryks. Till denna del hänför sig ändringsförslagen liksom också ändringen av myndigheten i 1 mom. 4 punkten till den regionförvaltningsreform som träder i kraft den 1 januari 2026, där det nya Tillstånds- och tillsynsverket tar över uppgifterna från nuvarande Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och största delen av regionförvaltningsverkens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter.

13 §. Påföljdsavgiftsnämnden för tillsynen över system för artificiell intelligens. Enligt 13 § i lagförslag 1 i propositionen påförs administrativa påföljdsavgifter i regel av den behöriga marknadskontrollmyndigheten när påföljdsavgiften är högst 100 000 euro och beslut om en högre avgift fattas av påföljdsavgiftsnämnden för tillsynen över system för artificiell intelligens. En decentraliserad lösning med tanke på befogenheten att påföra administrativa påföljdsavgifter verkar enligt grundlagsutskottet inte vara ändamålsenligast, eftersom den ökar risken för oenhetlig påföljdsspraxis i situationer där påföljdsavgiften är högst 100 000 euro. Grundlagsutskottet anser heller inte att det är helt oproblematiskt att beslutet om att påföra en påföljdsavgift under 100 000 euro blir beroende av hur en enskild tjänsteman inom myndigheten avgör frågan. Av lagstiftningen framgår inte heller entydigt vilken marknadskontrollmyndighet som i varje situation är behörig att påföra påföljdsavgift, utan den behöriga myndigheten bestäms utifrån annan lagstiftning, påpekar grundlagsutskottet. Grundlagsutskottet anser att den exceptionellt svärbegripliga regle-

Betänkande EkUB 18/2025 rd

ringen ökar behovet av att i ett kollegialt organ behandla ärenden som gäller påföljdsavgifter i större utsträckning än vad som föreslås i propositionen.

Ekonomiutskottet föreslår att bestämmelserna i propositionen ändras utifrån grundlagsutskottets utlåtande så att påföljdsavgiften oberoende av avgiftens storlek påförs av påföljdsavgiftsnämnden på framställning av den behöriga marknadskontrollmyndigheten. Därför föreslår utskottet att 13 § om påförande av påföljdsavgift i lagförslag 1 i propositionen stryks, varvid paragrafnumreringen ändras och 14 § om påföljdsavgiftsnämnden i propositionen blir 13 §.

Enligt 1 mom. ska påföljdsavgiftsnämnden ha till uppgift att påföra påföljdsavgifter på framställning av den behöriga marknadskontrollmyndigheten. Nämnden kan påföra påföljdsavgift till ett lägre eller större belopp än vad som föreslagits eller i enlighet med framställningen eller avstå från att påföra påföljdsavgift. Det föreslås att 2 mom. om påföljdsavgiftsnämnden ändras i fråga om utnämningsbehörigheten för Tillstånds- och tillsynsverket, som inleder sin verksamhet den 1 januari 2026.

14 §. Påföljdsavgift för leverantörer. Det föreslås att hänvisningen till marknadskontrollmyndigheten stryks i det inledande stycket i 1 och 2 mom., eftersom behörigheten att påföra påföljdsavgifter enligt det som sägs ovan i motiveringen till 13 § föreslås bli centraliserad till påföljdsavgiftsnämnden.

För att förtydliga regleringen föreslås det att 7–11 punkterna, som hänför sig till artikel 16 led I i AI-förordningen, stryks ur 1 mom. De skyldigheter som föreslås bli slopade gäller förenligheten med kraven i webbtillgänglighetsdirektivet (EU) 2016/2102 och tillgänglighetsdirektivet (EU) 2019/882. I fråga om dessa övervakas förenligheten i vilket fall som helst utifrån den lagstiftning genom vilken direktiven har genomförts nationellt. (lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019) och lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter (102/2023)). Den behöriga marknadskontrollmyndigheten får fortsätta att vidta marknadskontrollåtgärder i situationer där AI-system med hög risk inte uppfyller dessa krav.

Dessutom föreslås det att punkt 9 om CE-märkning stryks ur 2 mom., eftersom CE-märkning som görs utan att det finns förutsättningar för det är kriminaliserat i lagen om CE-märkningsförfarande (187/2010).

15 §. Påföljdsavgift för ombud. Det föreslås att hänvisningen till marknadskontrollmyndigheten stryks i det inledande stycket, eftersom behörigheten att påföra påföljdsavgifter enligt det som sägs ovan i motiveringen till 13 § föreslås bli centraliserad till påföljdsavgiftsnämnden.

16 §. Påföljdsavgift för importörer. Det föreslås att hänvisningen till marknadskontrollmyndigheten stryks i det inledande stycket, eftersom behörigheten att påföra påföljdsavgifter enligt det som sägs ovan i motiveringen till 13 § föreslås bli centraliserad till påföljdsavgiftsnämnden.

17 §. Påföljdsavgift för distributörer. Det föreslås att hänvisningen till marknadskontrollmyndigheten stryks i det inledande stycket, eftersom behörigheten att påföra påföljdsavgifter enligt det som sägs ovan i motiveringen till 13 § föreslås bli centraliserad till påföljdsavgiftsnämnden.

Betänkande EkUB 18/2025 rd

18 §. Påföljdsavgift för tillhandahållare. Det föreslås att hänvisningen till marknadskontrollmyndigheten stryks i det inledande stycket, eftersom behörigheten att påföra påföljdsavgifter enligt det som sägs ovan i motiveringen till 13 § föreslås bli centraliserad till påföljdsavgiftsnämnden.

Utskottet föreslår dessutom att skyldigheten i 6 punkten att informera den som beslutet gäller stryks ur paragrafen. Kopplingen mellan AI-förordningens artikel 86, som ligger till grund för bestämmelsen, och artikel 99 om påföljder lämnar enligt uppgift rum för tolkning och skyldigheten överlappar sannolikt till viss del informationsskyldigheterna enligt den allmänna dataskyddsförordningen (EU) 2016/679.

20 §. Tillhandahållande av oriktig , ofullständig eller vilseledande information. Det föreslås att hänvisningen till marknadskontrollmyndigheten stryks i 1 mom., eftersom behörigheten att påföra påföljdsavgifter enligt det som sägs ovan i motiveringen till 13 § föreslås bli centraliserad till påföljdsavgiftsnämnden.

21 §. Påföljdsavgift för överträdelse av eller underlåtenhet att iaktta förbjudna användningsområden för artificiell intelligens. Det föreslås att hänvisningen till marknadskontrollmyndigheten stryks i paragrafen, eftersom behörigheten att påföra påföljdsavgifter enligt det som sägs ovan i motiveringen till 13 § föreslås bli centraliserad till påföljdsavgiftsnämnden.

I sitt utlåtande noterar grundlagsutskottet att även om kraven på exakthet enligt den straffrättsliga legalitetsprincipen i grundlagens 8 § inte direkt gäller administrativa påföljder kan det allmänna kravet på exakthet inte åsidosättas i ett sådant sammanhang. Grundlagsutskottet har i praktiken utsträckt sin praxis för bestämmelser om blankostraff till att gälla också bestämmelser om administrativa påföljder. Det innebär att de kedjor av bemyndiganden som bestämmelserna kräver är exakt angivna och att de materiella bestämmelser som utgör ett villkor för påförande av påföljder avfattas med den exakthet som krävs av straffbestämmelser och att det av det normkomplex som bestämmelserna ingår i framgår att överträdelser kan leda till att påföljder påförs. Också i bestämmelsen om påförande av påföljder bör det finnas en saklig beskrivning av den gärning som kan leda till att påföljder påförs.

Eftersom AI-förordningen är direkt tillämplig rätt kan man i fråga om påföljdsbestämmelserna antingen hänvisa till bestämmelsen i förordningen eller upprepa den oförändrad i den nationella lagen. Med anledning av grundlagsutskottets utlåtande föreslår ekonomiutskottet att bestämmelserna om blankostraff slopas. Följaktligen föreslår utskottet att bestämmelsen om påföljdsavgift för försummelse eller brott mot förbjudna användningsområden ändras så att det i paragrafen tas in ett förbud enligt artikel 5.1 i förordningen. De förbud som i Finland endast kan överträdas av en myndighet tas dock inte in i bestämmelsen, eftersom myndigheterna i enlighet med lagförslag 1 inte kan påföras administrativa påföljdsavgifter.

22 §. Påföljdsavgift för överträdelse av eller underlåtenhet att iaktta skyldigheten att iaktta transparenskyldigheten. Det föreslås att hänvisningen till marknadskontrollmyndigheten stryks i 1 och 2 mom., eftersom behörigheten att påföra påföljdsavgifter enligt det som sägs ovan i motiveringen till 13 § föreslås bli centraliserad till påföljdsavgiftsnämnden.

Betänkande EkUB 18/2025 rd

23 §. Påförande och verkställighet av påföljdsavgift. Grundlagsutskottet hänvisar i sitt utlåtande till de betydande maximala påföljdsavgifter som avses i förordningen och anser att man författningsbaserat bör beakta påföljdens proportionalitet i förfarandet för påförande av påföljder. Ekonomiutskottet föreslår utifrån grundlagsutskottets utlåtande och för att precisera och förtydliga regleringen att 13 § om påförande av påföljdsavgift stryks ur lagförslaget. Bestämmelser om påförande av påföljdsavgift och om påföljdsavgiftens maximibelopp föreslås i den nya 23 §.

Enligt 1 mom. ska påföljdsavgiftsnämnden när den beslutar om den administrativa påföljdsavgiften och dess belopp i varje enskilt fall beakta påföljdens proportionalitet enligt överträdelsens art, svårighetsgrad och varaktighet samt dess konsekvenser plus de andra omständigheter som avses i artikel 99.7 i förordningen. Genom den föreslagna formuleringen förtydligas regleringen och tillgodoses grundlagsutskottets krav på att påföljdens proportionalitet författningsbaserat ska beaktas i förfarandet för påförande av påföljd.

Grundlagsutskottet har konstaterat att den föreslagna regleringen av påföljdsavgifter är problematisk med tanke på noggrann avgränsning och exakthet bland annat därför att det utifrån den föreslagna regleringen inte står klart om det är fråga om en påföljdsavgift enligt artikel 99.3, 99.4, 99.5 eller 99.6 i förordningen eller vilket maximibeloppet för de olika påföljdsavgifter som avses i lagförslaget är. Grundlagsutskottet anser att regleringen inte kan anses uppfylla det allmänna kravet på exakthet i bestämmelser om påföljdsavgifter.

Utifrån grundlagsutskottets utlåtande föreslår ekonomiutskottet att bestämmelser om påföljdsavgifternas maximibelopp införs i 23 § 2 och 3 mom. i enlighet med artikel 99.3–99.6 i förordningen om artificiell intelligens. För att öka tydligheten och begripligheten hänvisas det i 2 mom. 1–3 punkten i den föreslagna bestämmelsen till de paragrafer med stöd av vilka påföljdsavgiften ska påföras.

Paragrafens 3 mom. är kopplat till artikel 99.6 i AI-förordningen, där det står ”När det gäller små och medelstora företag, inbegripet uppstarts företag, ska varje sanktionsavgift som avses i denna artikel uppgå till högst de procentsatser eller belopp som avses i punkterna 3, 4 och 5, beroende på vilket belopp som är lägre.”. I momentet hänvisas det i fråga om definitionerna till kommissionens rekommendation 2003/361/EG, till vilken det också hänvisas i AI-förordningens inledande kapitel 143 samt i artikel 34.2 och artikel 63.1. Utskottet föreslår att även mikroföretag nämns i bestämmelsen, eftersom det inte finns någon etablerad definition av uppstarts företag som nämns i förordningen.

24 §. Avstående från att påföra påföljdsavgift. Utskottet föreslår att omnämmandet av riksdagens ämbetsverk stryks ur 3 mom., eftersom ekonomiutskottet utifrån grundlagsutskottets utlåtande föreslår att 1 § ändras så att riksdagens samtliga ämbetsverk utesluts från lagens tillämpningsområde.

25 §. Verkställighet av påföljdsavgift. Enligt 29 § 3 mom. i lagförslaget gäller 25 § 2 mom. till den 31 december 2025. Från ingången av 2026 föreskrivs det i lagen om verkställighet av böter om preskription av påföljd, det vill säga att påföljden förfaller. Det finns således inte längre något behov av en särskild bestämmelse. Eftersom de aktuella lagförslagen avses träda i kraft den 1 januari 2026 föreslår ekonomiutskottet att 2 mom. stryks som obehövligt.

Betänkande EkUB 18/2025 rd

29 §. Ikraftträdande. Utskottet föreslår att paragrafhänvisningen i 2 mom. ändras på grund av ändringar i paragrafnumreringen i lagförslaget. Det föreslås att 3 mom. stryks som obehövligt, eftersom lagen avses träda i kraft den 1 januari 2026.

2. Lagen om ändring av 1 och 4 § i lagen om marknadskontrollen av vissa produkter.

Ingressen. Ekonomiutskottet föreslår att ingressen kompletteras med lag 717/2025, genom vilken 4 § 7 mom. i lagen har ändrats. Lagen träder i kraft den 1 januari 2026, det vill säga samtidigt som de aktuella lagförslagen.

3. Lagen om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter

1 §. Lagens tillämpningsområde. Efter det att den nu aktuella propositionen lämnades har 1 § i lagen om verkställighet av böter ändrats genom lag 416/2025. Genom lag 860/2025 har 1 § 2 mom. kompletterats med en ny 60 punkt och genom lag 979/2025 har 1 § 2 mom. 52 punkten ändrats. Dessutom behandlar riksdagen för närvarande propositionerna RP 57/2025 rd och RP 128/2025 rd. Alla dessa ändringar träder i kraft den 1 januari 2026. Ekonomiutskottet föreslår ändringar i 1 § 2 mom. och i lagens ingress för att samordna dessa ändringsbestämmelser.

4. Lagen om ändring av lagen om Finansinspektionen

10 §. Direktionens uppgifter. Ekonomiutskottet föreslår att bestämmelsen stryks som onödig i lagförslaget, eftersom behörigheten att påföra påföljdsavgifter i sin helhet koncentreras till påföljdsavgiftsnämnden. Därför föreslår utskottet att också ingressen ses över.

12 §. Direktörens uppgifter. Utskottet föreslår att paragrafhänvisningen i 1 mom. 7 punkten ändras på grund av ändringarna i paragrafnumreringen i förslaget till lag om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens.

71 §. Rätt och skyldighet att lämna ut information. Utskottet föreslår att paragrafhänvisningen i 1 mom. 21 punkten ändras på grund av ändringarna i paragrafnumreringen i förslaget till lag om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens.

5. Lagen om ändring av 1 § i lagen om Energimyndigheten

Ingressen. Ekonomiutskottet föreslår att ingressen kompletteras med lag 325/2025, som trädde i kraft den 1 juli 2025 och genom vilken 1 § 2 mom. 11 och 12 punkten ändrades.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1—5 i proposition RP 46/2025 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1689 om harmoniserade regler för artificiell intelligens och om ändring av förordningarna (EG) nr 300/2008, (EU) nr 167/2013, (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 och (EU) 2019/2144 samt direktiven 2014/90/EU, (EU) 2016/797 och (EU) 2020/1828 (förordning om artificiell intelligens), nedan *AI-förordningen*.

Denna lag tillämpas i enlighet med tillämpningsområdet i artikel 2 i AI-förordningen.

Denna lag tillämpas inte på riksdagsarbetet, riksdagens kansli eller andra ämbetsverk vid riksdagen. Lagen tillämpas inte på riksdagens justitieombudsman och inte heller på justitiekanslern i statsrådet.

2 §

Förhållande till annan lagstiftning

Bestämmelser om marknadskontrollen, samarbetet med ekonomiska aktörer och ramarna för kontrollen av produkter som förs in på unionsmarknaden finns ~~dessutom~~ i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011, nedan *marknadskontrollförordningen*.

Bestämmelser om marknadskontrollmyndigheternas behörighet, yttre gränskontroll enligt artiklarna 25—28 i marknadskontrollförordningen samt om sökande av ändring i marknadskon-

Betänkande EkUB 18/2025 rd

trollmyndighetens beslut finns i lagen om marknadskontrollen av vissa produkter (1137/2016), nedan *marknadskontrollagen*.

Bestämmelser om produkter som är i artikel 6.1 i AI-förordningen avsedda system för artificiell intelligens med hög risk eller innehåller en säkerhetskomponent som är ett system för artificiell intelligens finns i unionens harmoniseringslagstiftning som ingår i förteckningen i avsnitt A i bilaga I till AI-förordningen och i de nationella bestämmelser som utfärdats med stöd av den lagstiftningen eller som kompletterar den.

2 kap.

Behöriga marknadskontrollmyndigheter

3 §

Marknadskontrollmyndigheter som utövar tillsyn över system för artificiell intelligens med hög risk

Den marknadskontrollmyndighet som utövar tillsyn över sådana system för artificiell intelligens med hög risk som avses i artikel 6.1 i AI-förordningen är

1) Säkerhets- och kemikalieverket i fråga om de rättsakter som anges i avsnitt A punkterna 4, 5, 7 och 10 i bilaga I till AI-förordningen och enligt de rättsakter som anges i avsnitt A punkt 1 och punkt 9 i bilaga I till den förordningen, om det gäller produkter som är avsedda att användas av konsumenterna, samt i fråga om den rättsakt som anges i avsnitt A punkt 2 i bilaga I till den förordningen, med undantag av vad som föreskrivs om området för Tullens tillsyn i 2 punkten i detta moment.

2) ~~Säkerhets- och kemikalieverket och~~ Tullen i fråga om den rättsakt som anges i avsnitt A punkt 2 i bilaga I till AI-förordningen i enlighet med 4 § 2 mom. i marknadskontrollagen och 56 § 2 mom. i lagen om leksakers säkerhet (1154/2011),

3) Transport- och kommunikationsverket i fråga om de rättsakter som anges i avsnitt A punkterna 3 och 6 i bilaga I till AI-förordningen,

4) Tillstånds- och tillsynsmyndigheten som arbetarskyddsmyndighet i fråga om den rättsakt som anges i avsnitt A punkt 8 i bilaga I till AI-förordningen och i fråga om de rättsakter som anges i avsnitt A punkt 1 och punkt 9 i bilaga I till den förordningen, om det gäller produkter som hör till området för tillsyn över arbetarskyddet, med stöd av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006) och lagen om vissa tekniska anordningars överensstämmelse med gällande krav (1016/2004), och

5) Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet i fråga om de rättsakter som anges i avsnitt A punkterna 11 och 12 i bilaga I till AI-förordningen.

Den marknadskontrollmyndighet som utövar tillsyn över sådana system för artificiell intelligens med hög risk enligt bilaga III till AI-förordningen som avses i artikel 6.2 i den förordningen är

1) Energimyndigheten i fråga om sådan kritisk infrastruktur som avses i punkt 2 i den bilagan, om systemet för artificiell intelligens är avsett att användas som säkerhetskomponent inom förvaltning och drift vid värme- och elförsörjning eller inom förvaltning och drift vid gasförsörjning när det gäller systemansvariga för distributions- eller överföringssystemet,

Betänkande EkUB 18/2025 rd

2) Säkerhets- och kemikalieverket i fråga om sådan kritisk infrastruktur som avses i punkt 2 i den bilagan, om systemet för artificiell intelligens är avsett att användas som säkerhetskomponent inom förvaltning och drift inom energisektorn i undersektorn för gasförsörjning, med undantag av de system för artificiell intelligens som står under tillsyn av Energimyndigheten enligt 1 punkten i detta moment, eller om systemet för artificiell intelligens är avsett att användas som säkerhetskomponent inom förvaltning och drift av vattentjänster,

3) Transport- och kommunikationsverket i fråga om sådan kritisk infrastruktur som avses i punkt 2 i den bilagan, om systemet för artificiell intelligens är avsett att användas som säkerhetskomponent inom förvaltning och drift inom vägtrafiken eller kritisk digital infrastruktur,

4) dataombudsmannen, om systemet för artificiell intelligens är avsett att användas inom de sektorer som avses i punkterna 1, 3, 4 eller 6–8 i den bilagan och för de användningsfall som anges i punkt 5 b i den bilagan, med undantag av de användningsfall som enligt 6 punkten i detta moment är sådana som omfattas av Finansinspektionens tillsyn och som anges i punkt 5 b i den bilagan,

5) Tillstånds- och tillsynsverket, om systemet för artificiell intelligens är avsett att användas för de användningsfall som anges i punkt 5 a och punkt 5 d i den bilagan, med undantag av de användningsfall som enligt 6 punkten i detta moment är sådana som omfattas av Finansinspektionens tillsyn och som anges i punkt 5 a i den bilagan, ~~Tillstånds- och tillsynsverket för social och hälsovården, om systemet för artificiell intelligens är avsett att användas i användningsfall som anges i punkt 5 a och d i den bilagan, med undantag av de användningsfall som enligt 6 punkten i detta moment är sådana som omfattas av Finansinspektionens tillsyn och som anges i punkt 5 a i den bilagan och de användningsfall som enligt 7 punkten i detta moment omfattas av Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finlands tillsyn och som anges i punkt 5 d i den bilagan,~~

6) Finansinspektionen, om

a) systemet för artificiell intelligens är avsett att användas i användningsfall som anges i punkt 5 c i den bilagan,

b) systemet för artificiell intelligens är avsett att användas i användningsfall som anges i punkt 5 a i den bilagan i arbetslöshets- eller försäkringskassor, skadeförsäkringsbolag eller pensionsanstalter, eller

c) systemet för artificiell intelligens är avsett att användas i användningsfall som anges i punkt 5 b i den bilagan och det är fråga om ett sådant tillsynsobjekt som avses i 4 § i lagen om Finansinspektionen (878/2008), ett tillsynsobjekt som är en sådan annan finansmarknadsaktör avses i 5 § i den lagen eller ett sådant utländskt tillsynsobjekt som avses i 6 § 7 punkten i den lagen som tar systemet i bruk,

~~7) Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland, om systemet för artificiell intelligens är avsett att användas i användningsfall som anges i punkt 5 d i den bilagan i nödcentraltjänster, räddningsverksamhet eller polisens verksamhet.~~

Om ett system för artificiell intelligens med hög risk som avses i artikel 6.1 eller 6.2 i AI-förordningen är avsett att ingå i en i 2 § avsedd produkt enligt lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter (102/2023) eller är avsett att vara en sådan produkt, utövar den marknadskontrollmyndighet som avses i 16 § i den lagen produktens överensstämmelse med kraven i lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter och med krav som föreskrivs med stöd av den.

Betänkande EkUB 18/2025 rd

4 §

Tillsyn över förbjudna användningsområden för artificiell intelligens

Dataombudsmannen utövar i egenskap av marknadskontrollmyndighet tillsyn över att bestämmelserna om förbjudna användningsområden för artificiell intelligens enligt artikel 5 i AI-förordningen iakttas.

5 §

Tillsyn över transparenskyldigheterna

Transport- och kommunikationsverket utövar i egenskap av marknadskontrollmyndighet tillsyn över att transparenskyldigheterna enligt artikel 50 i AI-förordningen iakttas.

Tillsynen över att leverantörer och tillhandahållare av system för artificiell intelligens med hög risk iakttar transparenskyldigheterna enligt artikel 50 i AI-förordningen utövas dock av den behöriga marknadskontrollmyndighet som avses i 3 §.

6 §

Gemensam kontaktpunkt

Transport- och kommunikationsverket är den gemensamma kontaktpunkt som avses i artikel 70.2 i AI-förordningen.

Den gemensamma kontaktpunkten har till uppgift att sköta myndighetssamarbetet i anknytning till genomförandet av AI-förordningen mellan de med stöd av denna lag behöriga myndigheterna, de myndigheter som skyddar de grundläggande fri- och rättigheterna och det i 4 a § i marknadskontrollagen avsedda centrala samordningskontoret för marknadskontroll, att samordna myndighetssamarbetet och att hålla kontakten med Europeiska unionens samarbetsorgan och de myndigheter som med stöd av AI-förordningen är behöriga myndigheter i andra medlemsstater i Europeiska unionen. Dessutom erbjuder den gemensamma kontaktpunkten expertstöd som gäller system för artificiell intelligens för de myndigheter som är behöriga myndigheter enligt denna lag och myndigheter som skyddar de grundläggande fri- och rättigheterna.

Den gemensamma kontaktpunkten ansvarar tillsammans med övriga marknadskontrollmyndigheter för den årliga rapporteringsskyldighet till Europeiska kommissionen som avses i artikel 99.11 i AI-förordningen.

Den gemensam kontaktpunkten har rätt att oberoende av sekretessbestämmelserna och avgiftsfritt av marknadskontrollmyndigheterna och påföljdsavgiftsnämnden för tillsynen över system för artificiell intelligens få den information som är nödvändig för att den ska kunna sköta sina uppgifter enligt 2 och 3 mom.

Den gemensamma kontaktpunkten har rätt att oberoende av sekretessbestämmelserna till kommissionen lämna ut den information som är nödvändig för att kontaktpunkten ska kunna sköta sina uppgifter.

Betänkande EkUB 18/2025 rd

7 §

Myndighet som rapporterar till Europeiska centralbanken

Finansinspektionen är den myndighet som avses i artikel 74.7 andra stycket i AI-förordningen och som rapporterar den information som avses i det stycket till Europeiska centralbanken.

3 kap.

Anmälade myndigheter och anmälda organ

8 §

Anmälade myndigheter

De anmälade myndigheter som avses i artikel 28.1 i AI-förordningen är

1) arbets- och näringsministeriet, om organet för bedömning av överensstämmelse ansöker om att bli ett anmält organ för bedömning av sådana system för artificiell intelligens som är säkerhetskomponenter i produkter som avses i de rättsakter som avses i avsnitt A punkterna 2, 4, 5, 7 eller 10 i bilaga I till AI-förordningen, system för artificiell intelligens själva utgör sådana produkter eller system för artificiell intelligens är sådana system för artificiell intelligens med hög risk som avses i punkt 1 i bilaga III till AI-förordningen,

2) Transport- och kommunikationsverket, om organet för bedömning av överensstämmelse ansöker om att bli ett anmält organ för bedömning av sådana system för artificiell intelligens som är säkerhetskomponenter i produkter som avses i de rättsakter som avses i avsnitt A punkterna 3 eller 6 i bilaga I till AI-förordningen eller när system för artificiell intelligens själva utgör sådana produkter,

3) Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet, om organet för bedömning av överensstämmelse ansöker om att bli ett anmält organ för bedömning av sådana system för artificiell intelligens som är säkerhetskomponenter i produkter som avses i de rättsakter som avses i avsnitt A punkterna 11 eller 12 i bilaga I till AI-förordningen eller när system för artificiell intelligens själva utgör sådana produkter,

4) social- och hälsovårdsministeriet, om organet för bedömning av överensstämmelse ansöker om att bli ett anmält organ för bedömning av sådana system för artificiell intelligens som är säkerhetskomponenter i produkter som avses i de rättsakter som avses i avsnitt A punkterna 1, 8 eller 9 i bilaga I till AI-förordningen eller när system för artificiell intelligens själva utgör sådana produkter.

9 §

Utseende av ett anmält organ

Den behöriga anmälade myndigheten enligt 8 § utser ett organ för bedömning av överensstämmelse till anmält organ. Bestämmelser om ansökan om anmälan och försättningarna för utseende finns i artiklarna 29—31 i AI-förordningen.

Betänkande EkUB 18/2025 rd

Ackrediteringstjänsten vid Säkerhets- och kemikalieverkets ackrediteringsenhet utfärdar ett ackrediteringsintyg som visar att organet för bedömning av överensstämmelse uppfyller kraven i artikel 31 i AI-förordningen.

10 §

Offentliga förvaltningsuppgifter för anmälda organ och underentreprenörer eller andra parter

Bestämmelser om offentliga förvaltningsuppgifter för anmälda organ finns i artiklarna 34, 44 och 45 i AI-förordningen. De anmälda organen kan överföra vissa offentliga förvaltningsuppgifter som gäller bedömning av överensstämmelse till underentreprenör i enlighet med artikel 33 i AI-förordningen.

På den som är anställd hos ett anmält organ eller dennes underentreprenör tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när han eller hon utför uppgifter som avses i 1 mom. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

Vad som föreskrivs om underentreprenörer som anlitas av ett anmält organ tillämpas också på andra parter än myndigheter som anlitas av dataombudsmannen när denne fungerar som anmält organ och har överfört vissa uppgifter i samband med bedömning av överensstämmelse till sådana parter.

11 §

Anmält organ i fråga om vissa system för artificiell intelligens med hög risk

Dataombudsmannen är anmält organ, om brottsbekämpande myndigheter, migrationsmyndigheter eller asylmyndigheter tar i bruk sådana system för artificiell intelligens med hög risk som avses i bilaga III punkt 1 till AI-förordningen.

Bestämmelserna i 9 § 1 mom. och 10 § 2 mom. tillämpas inte på dataombudsmannen när den fungerar som anmält organ.

4 kap.

Tillsyn och övervakning samt påföljder

12 §

Befogenheter vid tillsyn

Bestämmelser om marknadskontrollmyndigheternas befogenheter vid tillsyn finns i 3 kap. i marknadskontrollagen samt i den nationella lagstiftning som utfärdats med stöd av unionens harmoniseringslagstiftning som ingår i den förteckning som finns i avsnitt A i bilaga I till AI-förordningen.

Befogenheterna tillämpas på operatörer som avses i artikel 3.8 i AI-förordningen.

Betänkande EkUB 18/2025 rd

~~13 §~~

~~Påförande av påföljdsavgift~~

~~Den behöriga marknadskontrollmyndigheten påför andra än anmälda organ administrativ påföljdsavgift enligt denna lag, om påföljdsavgiften är högst 100 000 euro, om inte~~

~~1) dataombudsmannen är den behöriga marknadskontrollmyndigheten, varvid påföljdsavgiftens belopp påförs av ett påföljdskollegium enligt 24 § 1 mom. i dataskyddslagen (1050/2018),~~

~~2) systemet för artificiell intelligens är ett sådant system som omfattas av tillämpningsområdet för den rättsakt som avses i avsnitt A punkt 2 i bilaga I till AI-förordningen, varvid påföljdsavgiften påförs av Säkerhets- och kemikalieverket.~~

~~Om någon annan behörig marknadskontrollmyndighet än Tullen bedömer att påföljdsavgiften borde överstiga 100 000 euro, ska den göra en framställning om påförande av avgiften till den i 14 § avsedda påföljdsavgiftsnämnden för tillsynen över system för artificiell intelligens.~~

~~Om den anmälade myndigheten bedömer att ett anmält organ borde påföras administrativ påföljdsavgift, ska den göra en framställning om påförande av avgiften till påföljdsavgiftsnämnden.~~

~~Påföljdsavgiftsnämnden kan påföra påföljdsavgift enligt framställningen, påföra en mindre eller större påföljdsavgift eller låta bli att påföra påföljdsavgift.~~

~~Påförandet av en administrativ påföljdsavgift och påföljdsavgiftens storlek grundar sig på en helhetsbedömning enligt artikel 99.7 i AI-förordningen och på maximibeloppen enligt artikel 99.3–99.6 i AI-förordningen.~~

13 §

Påföljdsavgiftsnämnden för tillsynen över system för artificiell intelligens

I anslutning till Transport- och kommunikationsverket finns *påföljdsavgiftsnämnden för tillsynen över system för artificiell intelligens* (*påföljdsavgiftsnämnden*) med uppgift att påföra påföljdsavgifter på framställning av den behöriga marknadskontrollmyndigheten. Påföljdsavgiftsnämnden kan påföra påföljdsavgift enligt framställningen, påföra en mindre eller större påföljdsavgift eller låta bli att påföra påföljdsavgift.

Till påföljdsavgiftsnämnden utser

- 1) Transport- och kommunikationsverket en ledamot, som fungerar som ordförande, och en ersättare,
- 2) dataombudsmannen en ledamot, som fungerar som vice ordförande, och en ersättare,
- 3) Tillstånds- och tillsynsverket tre ledamöter och tre ersättare,
- 4) andra än i 1–3 punkten avsedda marknadskontrollmyndigheter, med undantag av Tullen, en ledamot och en ersättare.

Påföljdsavgiftsnämndens ledamöter och deras ersättare ska vara tjänstemän. Av nämndens ledamöter och ersättare förutsätts förtrogenhet med system för artificiell intelligens, den lagstiftning som gäller systemen och ansvarsområdet för den tillsynsmyndighet som utnämner dem. Ordföranden och vice ordföranden för nämnden ska dessutom ha sådan tillräcklig juridisk sakkunskap som uppdraget förutsätter. Nämndens ledamöter utses för en period på tre år. Nämndens ledamöter och ersättare ska agera oberoende och opartiskt i sitt uppdrag.

Påföljdsavgiftsnämnden är beslutför när följande personer är närvarande:

- 1) ordföranden eller vice ordföranden,

Betänkande EkUB 18/2025 rd

2) den ledamot som utsetts av den marknadskontrollmyndighet som har gjort en framställning om påföljdsavgift eller dennes ersättare, om påföljdsavgiften inte ska påföras ett anmält organ; om framställningen om påförande av påföljdsavgift har gjorts av arbetarskyddsmyndigheten, ska däremot den ledamot eller ersättare som företräder arbetarskyddsmyndigheten vara närvarande, samt

3) minst hälften av de andra än i 1 eller 2 punkten avsedda ledamöterna eller ersättarna,

Påföljdsavgiftsnämnden ska fatta sitt beslut efter föredragning. Som beslut gäller den mening som flertalet har understött. Vid lika röstetal gäller som beslut den mening som är lindrigare för den som påföljden riktas mot.

Påföljdsavgiftsnämnden har oberoende sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt av marknadskontrollmyndigheten, den anmälade myndigheten och det anmälda organet få den information som är nödvändig för påförande av påföljdsavgiften eller för beräkning av dess belopp.

14 §

Påföljdsavgift för leverantörer

~~Marknadskontrollmyndigheten eller~~ Påföljdsavgiftsnämnden får påföra den leverantör av ett system för artificiell intelligens med hög risk administrativ påföljdsavgift som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot eller försummar sin skyldighet enligt artikel 16 i AI-förordningen genom att släppa ut ett sådant system för artificiell intelligens med hög risk på marknaden

- 1) som inte innehåller ett riskhanteringssystem enligt artikel 9 i AI-förordningen,
- 2) som inte har testats i enlighet med artikel 9.6 eller 9.8 i AI-förordningen,
- 3) för vilket dokumentation inte har upprättats i enlighet med artikel 11 i AI-förordningen,
- 4) för vilket automatisk registrering av händelser inte är möjlig på det sätt som anges i artikel 12 i AI-förordningen,
- 5) som inte åtföljs av en bruksanvisning enligt artikel 13 i AI-förordningen eller vars bruksanvisning inte innehåller den information som avses artikel 13.3 i den förordningen,
- 6) där det för fysiska personer inte är möjligt att utöva kontroll över det i enlighet med artikel 14 i AI-förordningen.

~~7) som används för att leverera eller är avsett att leverera tjänster på vilka tillämpas 3 kap. i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019) och som inte uppfyller de krav som avses i 7 § i den lagen;~~

~~8) som tillhandahåller eller är avsett att tillhandahålla digitala tjänster på vilka tillämpas 3 a kap. i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster och som inte uppfyller de krav som avses i 7 eller 10 e § i den lagen;~~

~~9) som tillhandahåller eller är avsett att tillhandahålla konsumenttjänster som ger åtkomst till audiovisuella innehållstjänster på vilka tillämpas 22 a kap. i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014) och som inte uppfyller de krav som avses i 194 b och 194 d § i den lagen;~~

~~10) som tillhandahåller eller är avsett att tillhandahålla konsumentkommunikationstjänster på vilka tillämpas 22 a kap. i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation och som inte uppfyller de krav som avses i 194 b och 194 e § i den lagen;~~

~~11) som utgör en del av en produkt som avses i 2 § i lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter eller själv är en sådan produkt och inte uppfyller kraven i 6 § i den lagen.~~

Betänkande EkUB 18/2025 rd

Dessutom får påföljdsavgiftsnämnden påföra den leverantör av ett system för artificiell intelligens med hög risk administrativ påföljdsavgift som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot eller försummar sin skyldighet enligt artikel 16 i AI-förordningen att

1) i samband med utbildning eller testning som gäller ett system för artificiell intelligens med hög risk behandla särskilda kategorier av personuppgifter i enlighet med artikel 10.5 i AI-förordningen,

2) använda ett kvalitetsstyrningssystem enligt artikel 17 i AI-förordningen,

3) bevara dokumentation enligt artikel 18 i AI-förordningen,

4) bevara loggar enligt artikel 19 i AI-förordningen,

5) uppfylla sin informationsplikt enligt artikel 20 i AI-förordningen,

6) omedelbart efter att ha blivit medveten om att ett system för artificiell intelligens med hög risk inte överensstämmer med kraven i AI-förordningen vidta korrigering åtgärder enligt artikel 20 i AI-förordningen för att bringa systemet i överensstämmelse med kraven, dra tillbaka det eller återkalla det,

7) se till att ett system för artificiell intelligens har genomgått en bedömning av överensstämmelse enligt artikel 43 i AI-förordningen innan det släpps ut på marknaden eller tas i bruk,

8) upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse enligt artikel 47 i AI-förordningen,

~~9) anbringa CE-märkning i enlighet med artikel 48 i AI-förordningen,~~

9) registrera ett system för artificiell intelligens i enlighet med artikel 49.1 i AI-förordningen,

10) på dess motiverade begäran i enlighet med artikel 21.1 i AI-förordningen ge marknadskontrollmyndigheten all information som behövs för att visa att ett system för artificiell intelligens med hög risk överensstämmer med kraven i AI-förordningen, om inte informationen gäller en fysisk person och det finns anledning att misstänka personen för brott och informationen har samband med det ärende som brottsmisstanken hänför sig till.

15 §

Påföljdsavgift för ombud

~~Marknadskontrollmyndigheten eller~~ Påföljdsavgiftsnämnden får påföra det ombud för leverantören av ett system för artificiell intelligens med hög risk administrativ påföljdsavgift som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot eller försummar sin skyldighet enligt artikel 22 i AI-förordningen att

1) kontrollera att en EU-försäkran om överensstämmelse enligt artikel 47 i AI-förordningen och att teknisk dokumentation enligt artikel 11 i den förordningen är upprättad,

2) kontrollera att leverantören har utfört en bedömning av överensstämmelse enligt artikel 43 i AI-förordningen,

3) hålla den tekniska dokumentation som avses i artikel 22.3 c i AI-förordningen tillgänglig för marknadskontrollmyndigheterna i tio år efter det att ett system för artificiell intelligens med hög risk har släppts ut på marknaden eller tagits i bruk,

4) på dess motiverade begäran ge marknadskontrollmyndigheten all information som behövs för att visa att ett system för artificiell intelligens med hög risk överensstämmer med kraven i AI-förordningen, om inte informationen gäller en fysisk person och det finns anledning att misstänka personen för brott och informationen har samband med det ärende som brottsmisstanken hänför sig till,

Betänkande EkUB 18/2025 rd

5) registrera ett system för artificiell intelligens i enlighet med artikel 49.1 i AI-förordningen, eller, om leverantören själv registrerar systemet, kontrollera att den information som avses i avsnitt A punkt 3 i bilaga VIII till AI-förordningen och som lämnats i samband med registreringen är korrekt.

16 §

Påföljdsavgift för importörer

~~Marknadskontrollmyndigheten eller~~ Påföljdsavgiftsnämnden får påföra den importör av ett system för artificiell intelligens med hög risk administrativ påföljdsavgift som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot eller försummar sin skyldighet enligt artikel 23 i AI-förordningen att

1) kontrollera att leverantören har utfört en bedömning av överensstämmelse enligt artikel 43 i AI-förordningen,

2) kontrollera att den tekniska dokumentation som avses i artikel 11 i AI-förordningen är upprättad,

3) kontrollera att systemet för artificiell intelligens har en sådan EU-försäkran om överensstämmelse som avses i artikel 47 i AI-förordningen och att systemet har CE-märkning,

4) kontrollera att systemet för artificiell intelligens åtföljs av en bruksanvisning,

5) kontrollera att en leverantör etablerad i ett tredjeland har utsett ett ombud i enlighet med artikel 22 i AI-förordningen,

6) låta bli att släppa ut ett system för artificiell intelligens på marknaden, om importören har tillräckliga skäl att tro att ett system för artificiell intelligens med hög risk inte uppfyller kraven i AI-förordningen eller att systemet är förfalskat eller åtföljs av förfalskad dokumentation,

7) informera leverantören, ombudet samt marknadskontrollmyndigheten om ett system för artificiell intelligens med hög risk utgör en risk i enlighet med artikel 79.1 i AI-förordningen,

8) på systemet för artificiell intelligens och dess förpackning eller i den dokumentation som åtföljer systemet ange sitt namn, sitt registrerade produktnamn eller sitt registrerade varumärke och en kontaktadress där importören kan kontaktas,

9) säkerställa att lagrings- eller transportförhållandena inte äventyrar systemets överensstämmelse med kraven så länge importören har ansvar för ett system för artificiell intelligens med hög risk,

10) i tio år efter det att ett system för artificiell intelligens med hög risk har släppts ut på marknaden eller tagits i bruk bevara en kopia av den EU-försäkran om överensstämmelse som avses i artikel 47 i AI-förordningen och av det intyg som utfärdats av det anmälda organet, om ett sådant intyg har utfärdats,

11) på dess motiverade begäran ge marknadskontrollmyndigheten all information som behövs för att visa att ett system för artificiell intelligens med hög risk överensstämmer med kraven i AI-förordningen, om inte informationen gäller en fysisk person och det finns anledning att misstänka personen för brott och informationen har samband med det ärende som brottsmisstanken hänförs till.

Betänkande EkUB 18/2025 rd

17 §

Påföljdsavgift för distributörer

~~Marknadskontrollmyndigheten eller~~ Påföljdsavgiftsnämnden får påföra den distributör av ett system för artificiell intelligens med hög risk administrativ påföljdsavgift som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot eller försummar sin skyldighet enligt artikel 24 i AI-förordningen att

1) kontrollera att systemet för artificiell intelligens har en EU-försäkran om överensstämmelse enligt artikel 47 i AI-förordningen och att systemet har CE-märkning,

2) kontrollera att systemet för artificiell intelligens åtföljs av en bruksanvisning,

3) låta bli att släppa ut systemet på marknaden, om distributören har tillräckliga skäl att tro att systemet för artificiell intelligens med hög risk inte uppfyller kraven i AI-förordningen,

4) säkerställa att lagrings- eller transportförhållandena inte äventyrar systemets överensstämmelse med kraven för ett system så länge importören har ansvar för systemet för artificiell intelligens med hög risk,

5) vidta åtgärder i enlighet med artikel 24.4 i AI-förordningen, om ett system för artificiell intelligens med hög risk som distributören har tillhandahållit på marknaden inte överensstämmer med kraven i förordningen eller utgör en risk i enlighet med artikel 79.1 i AI-förordningen,

6) på dess motiverade begäran lämna marknadskontrollmyndigheten all den information om distributörens åtgärder som behövs för att visa att ett system för artificiell intelligens uppfyller kraven i AI-förordningen, om inte informationen gäller en fysisk person och det finns anledning att misstänka personen för brott och informationen har samband med det ärende som brottsmisstanken hänför sig till.

18 §

Påföljdsavgift för tillhandahållare

~~Marknadskontrollmyndigheten eller~~ Påföljdsavgiftsnämnden får påföra den tillhandahållare av ett system för artificiell intelligens med hög risk administrativ påföljdsavgift som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot eller försummar sin skyldighet enligt artikel 26 i AI-förordningen att

1) säkerställa att funktionen hos ett system för artificiell intelligens övervakas,

2) informera leverantörer eller distributörer samt marknadskontrollmyndigheten, om tillhandahållaren har skäl att tro att användning av ett system för artificiell intelligens enligt bruksanvisningen kan utgöra en risk i enlighet med artikel 79.1 i AI-förordningen,

3) informera leverantörer, importörer eller distributörer samt marknadskontrollmyndigheten om allvarliga incidenter som har upptäckts vid användningen av ett system för artificiell intelligens,

4) spara de loggar som genereras automatiskt av systemet för artificiell intelligens, i den utsträckning de är i tillhandahållarens besittning, i minst sex månader,

5) informera arbetstagarrepresentanterna och de berörda arbetstagarna om användningen av ett system för artificiell intelligens, om tillhandahållarens arbetstagare kommer att vara föremål för användningen.

Betänkande EkUB 18/2025 rd

~~6) informera en person som är föremål för ett system som avses i bilaga III till AI-förordningen om att personen är föremål för användningen av systemet, om beslut som gäller personen fattas av systemet eller med hjälp av det.~~

19 §

Påföljdsavgift för anmälda organ

Påföljdsavgiftsnämnden får påföra det anmälda organ administrativ påföljdsavgift som uppsåtlig eller av oaktsamhet

1) bryter mot eller försummar sin skyldighet att iaktta de krav som gäller anmälda organ enligt artikel 31 i AI-förordningen,

2) lägger ut uppgifter på underentreprenörer eller dotterbolag utan tillstånd av leverantören av systemet för artificiell intelligens i strid med artikel 33.3. i AI-förordningen,

3) bryter mot eller försummar sin skyldighet enligt artikel 33.4 i AI-förordningen att bevara de dokument som gäller bedömning av underentreprenörers eller dotterbolags kvalifikationer och det arbete som dessa har utfört med stöd av AI-förordningen i fem år efter det att underentreprenaden avslutades,

4) bryter mot eller försummar sin skyldighet enligt artikel 34.1 i AI-förordningen att kontrollera överensstämmelsen med kraven på ett system för artificiell intelligens med hög risk i enlighet med de förfaranden för bedömning av överensstämmelse som anges i artikel 43 i den förordningen,

5) bryter mot eller försummar sin skyldighet enligt artikel 34.3 i AI-förordningen att på en anmälande myndighets begäran lämna ut uppgifter som den anmälande myndigheten behöver för bedömning, utseende, anmälan och övervakning, om inte informationen gäller en fysisk person och det finns anledning att misstänka personen för brott och informationen har samband med det ärende som brottsmisstanken hänför sig till.

20 §

Tillhandahållande av oriktig, ofullständig eller vilseledande information

~~Marknadskontrollmyndigheten eller~~ Påföljdsavgiftsnämnden får påföra den aktör administrativ påföljdsavgift som uppsåtlig eller av oaktsamhet lämnar oriktig, ofullständig eller vilseledande information som svar på en begäran som ett anmält organ eller marknadskontrollmyndigheten framställer.

Påföljdsavgiftsnämnden får påföra det anmälda organ påföljdsavgift som uppsåtlig eller av oaktsamhet lämnar oriktig, ofullständig eller vilseledande information som svar på en begäran som marknadskontrollmyndigheten eller en anmälande myndighet framställer.

En fysisk person får inte påföras påföljdsavgift med stöd av denna paragraf, om det finns anledning att misstänka personen för brott och informationen har samband med det ärende som brottsmisstanken hänför sig till.

Betänkande EkUB 18/2025 rd

21 §

Påföljdsavgift för överträdelse av eller underlåtenhet att iaktta förbjudna användningsområden för artificiell intelligens

~~Marknadskontrollmyndigheten eller~~ Påföljdsavgiftsnämnden får påföra den aktör administrativt påföljdsavgift som uppsåtlig eller av oaktsamhet ~~inte iakttar de förbjudna användningsområdena för artificiell intelligens enligt artikel 5 i AI-förordningen.~~

1) släpper ut på marknaden, tar i bruk eller använder ett system för artificiell intelligens som utnyttjar subliminala tekniker som människor inte är medvetna om eller avsiktligt manipulerande eller vilseledande tekniker som syftar eller leder till en väsentlig påverkan på en persons eller en grupp av personers beteende genom att avsevärt försämra deras förmåga att fatta ett välgrundat beslut, vilket får dem att fatta ett beslut som de annars inte skulle ha fattat, på ett sätt som orsakar eller med rimlig sannolikhet kommer att orsaka betydande skada för den personen, en annan person eller en grupp av personer,

2) släpper ut på marknaden, tar i bruk eller använder ett system för artificiell intelligens som utnyttjar en sårbarhet hos en fysisk person eller en specifik grupp av personer som härrör från ålder, funktionsnedsättning eller en specifik social eller ekonomisk situation, med målet eller verkan att väsentligt påverka beteendet hos den personen eller en person som tillhör den gruppen på ett sätt som orsakar eller med rimlig sannolikhet kommer att orsaka betydande skada för den personen eller en annan person,

3) släpper ut på marknaden, tar i bruk eller använder system för artificiell intelligens för utvärdering eller klassificering av fysiska personer eller grupper av personer under en viss tidsperiod på grundval av deras sociala beteende eller kända, uttydda eller förutsedda personliga eller personlighetsrelaterade egenskaper, med en social poängsättning som leder till skadlig eller ogynnsam behandling av vissa fysiska personer eller grupper av personer i sociala sammanhang som saknar koppling till de sammanhang i vilka berörda data ursprungligen genererades eller samlades in eller skadlig eller ogynnsam behandling av vissa fysiska personer eller grupper av personer som är omotiverad eller oproportionerlig i förhållande till personernas sociala beteende eller till hur allvarligt beteendet är,

4) släpper ut på marknaden, för detta specifika ändamål tar i bruk eller använder ett system för artificiell intelligens för riskbedömningar av fysiska personer i syfte att bedöma eller förutse risken för att en fysisk person begår ett brott, uteslutande grundat på profileringen av en fysisk person eller på en bedömning av deras personlighetsdrag och egenskaper, med undantag av system för artificiell intelligens som används för att stödja mänsklig bedömning av en persons inblandning i brottslig verksamhet, som redan grundas på objektiva och verifierbara fakta med direkt anknytning till brottslig verksamhet,

5) släpper ut på marknaden, för detta specifika ändamål tar i bruk eller använder system för artificiell intelligens som skapar eller utvidgar databaser för ansiktsigenkänning genom oriktad skrapning av ansiktsbilder från internet eller övervakningskameror,

6) släpper ut på marknaden, för detta specifika ändamål tar i bruk eller använder system för artificiell intelligens för att uttyda en fysisk persons känslor på arbetsplatsen eller vid utbildningsinstitutioner, såvida inte systemets användning är avsett att införas eller släppas ut på marknaden av medicinska skäl eller säkerhetsskäl,

7) släpper ut på marknaden, för detta specifika ändamål tar i bruk eller använder system för biometrisk kategorisering som kategoriserar fysiska personer individuellt på grundval av deras bio-

Betänkande EkUB 18/2025 rd

metriska uppgifter för att härleda eller dra slutsatser om en persons ras, politiska åsikter, medlemskap i fackförening, religiösa eller filosofiska övertygelse, sexualliv eller sexuella läggning, med undantag av märkning eller filtrering av lagligen förvärvade biometriska dataset, såsom bilder, grundat på biometriska uppgifter eller kategorisering av biometriska uppgifter på området för brottsbekämpning.

22 §

Påföljdsavgift för överträdelse av eller underlåtenhet att iaktta transparenskyldigheten

~~Marknadskontrollmyndigheten eller~~ Påföljdsavgiftsnämnden får påföra den leverantör administrativ påföljdsavgift som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot eller underlåter att iaktta

1) skyldigheten enligt artikel 50.1 i AI-förordningen att utveckla och utforma system för artificiell intelligens som är avsedda att interagera direkt med fysiska personer på ett sådant sätt att de berörda fysiska personerna informeras om att de interagerar med ett system för artificiell intelligens, om detta inte är uppenbart,

2) skyldigheten enligt artikel 50.2 i AI-förordningen att säkerställa att utdata från ett system för artificiell intelligens är märkta i ett maskinläsbart format och kan upptäckas som artificiellt genererade eller manipulerade.

~~Marknadskontrollmyndigheten eller~~ Påföljdsavgiftsnämnden får påföra den tillhandahållare administrativ påföljdsavgift som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot eller underlåter att iaktta

1) skyldigheten enligt artikel 50.3 i AI-förordningen att upplysa fysiska personer som exponeras för ett system för känsligenkänning eller ett system för biometrisk kategorisering om systemets drift,

2) skyldigheten enligt artikel 50.4 i AI-förordningen att upplysa om att bild-, ljud- eller videoinnehåll som har genererats eller manipulerats av ett system för artificiell intelligens och utgör en deepfake har genererats artificiellt,

3) skyldigheten enligt artikel 50.4 i AI-förordningen att upplysa om att text som har genererats eller manipulerats av ett system för artificiell intelligens och offentliggörs i syfte att informera allmänheten om frågor av allmänt intresse har genererats artificiellt, utom i det fall att texten har genomgått en process med mänsklig granskning eller redaktionell kontroll och om en fysisk eller juridisk person bär det redaktionella ansvaret för offentliggörandet av innehållet.

23 § (Ny)

Påförande och verkställighet av påföljdsavgift

I sitt beslut om den administrativa påföljdsavgiften och dess belopp ska påföljdsavgiftsnämnden i varje enskilt fall beakta påföljdens proportionalitet enligt överträdelsens art, svårighetsgrad, varaktighet och konsekvenser samt de andra omständigheter som avses i artikel 99.7 i AI-förordningen.

Påföljdsavgiften är högst

Betänkande EkUB 18/2025 rd

1) 35 000 000 euro i fråga om en påföljdsavgift som påförts med stöd av 21 § eller, om överträdelsen begåtts av ett företag, högst 7 procent av den totala globala omsättningen under föregående räkenskapsperiod, beroende på vilket av dessa belopp som är störst,

2) 15 000 000 euro i fråga om en påföljdsavgift som påförts med stöd av 14–19 eller 22 § eller, om överträdelsen begåtts av ett företag, högst 3 procent av den totala globala omsättningen under föregående räkenskapsperiod, beroende på vilket av dessa belopp som är störst,

3) 7 500 000 euro i fråga om en påföljdsavgift som påförts med stöd av 20 § eller, om överträdelsen begåtts av ett företag, högst 1 procent av den totala globala omsättningen under föregående räkenskapsperiod, beroende på vilket av dessa belopp som är störst.

Om en påföljdsavgift påförs mikroföretag, små företag eller medelstora företag som avses i Europeiska kommissionens rekommendation (2003/361/EG) om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag, är avgiftens maximibelopp dock den procentandel eller det belopp som avses i 2 mom. beroende på vilket av dessa belopp som är mindre.

24 §

Avstående från att påföra påföljdsavgift

Påföljdsavgift påförs inte, om

- 1) överträdelsen av en skyldighet ska anses vara ringa, eller
- 2) påförande av påföljdsavgift måste anses uppenbart oskäligt.

Påföljdsavgift får inte påföras den som misstänks för samma gärning i en förundersökning, en åtalsprövning eller ett brottmål som är anhängigt vid en domstol. Påföljdsavgift får inte heller påföras den som genom en lagakraftvunnen dom har dömts för samma gärning.

Statliga myndigheter, statliga affärsverk, kommunala myndigheter, samkommuner, välfärdsområden, välfärdssammanslutningar, självständiga offentligrättsliga inrättningar, ~~riksdagens ämbetsverk~~, republikens presidents kansli, evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, ortodoxa kyrkan i Finland och de två sistnämndas församlingar, kyrkliga samfälligheter och övriga organ får inte påföras påföljdsavgift.

Påföljdsavgift får inte påföras, om det har förflutit mer än fem år sedan överträdelsen eller underlåtenheten har skett. Om överträdelsen eller underlåtenheten har varit fortlöpande räknas den femåriga tidsfristen från det att överträdelsen eller underlåtenheten har upphört.

25 §

Verkställighet av påföljdsavgift

Bestämmelser om verkställigheten av administrativa påföljdsavgifter som påförts med stöd av denna lag finns i lagen om verkställighet av böter (672/2002).

~~En påföljdsavgift preskriberas när fem år har förflutit från det att det lagakraftvunna beslutet om avgiften fattades.~~

Betänkande EkUB 18/2025 rd

5 kap.

Särskilda bestämmelser

26 §

Leverantörens eller ombudets skyldighet att se till att handlingar bevaras

Leverantören eller ett ombud som är etablerat i Finland ska säkerställa att de handlingar som avses i artikel 18.1 ska hållas tillgängliga för marknadskontrollmyndigheterna och de anmälade myndigheterna i tio år efter det att ett system för artificiell intelligens med hög risk har släppts ut på marknaden eller tagits i bruk, trots ett likvidations- eller konkursförfarande eller andra orsaker till att affärsrörelsen har upphört eller frånträtts.

Marknadskontrollmyndigheterna får meddela föreskrifter om principer och förfaranden som ska iakttas vid bevarande av de handlingar som avses i 1 mom.

27 §

Vite och hot om tvångsutförande

Bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens behörighet att förena sitt förbud eller sitt föreläggande med vite eller med hot om att den åtgärd som inte vidtagits utförs på den försumliges bekostnad finns i 28 § i marknadskontrollagen.

Informationsskyldigheten enligt artikel 21.1, artikel 22.3 c, artikel 23.6 och artikel 24.5 i AI-förordningen får dock inte förenas med ett vitesföreläggande riktat till en fysisk person, om det finns skäl att misstänka personen för brott och informationen har samband med ett ärende som brottsmisstanken hänför sig till.

28 §

Ändringssökande

Omprövning av ett anmält organs beslut får begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003).

Bestämmelser om sökande av ändring i beslut som gäller tillsynsåtgärder enligt marknadskontrollagen och i beslut som gäller föreläggande och utdömande av vite samt föreläggande och verkställighet av hot om tvångsutförande finns i 29 § i marknadskontrollagen.

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

29 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande EkUB 18/2025 rd

Bestämmelserna i 21 § tillämpas inte på överträdelser eller underlåtenheter i strid mot bestämmelserna om förbjudna användningsområden för artificiell intelligens som har inträffat före ikraftträdandet.

~~Bestämmelserna i 25 § 2 mom. gäller till och med den 31 december 2025.~~

2.

Lag

om ändring av 1 och 4 § i lagen om marknadskontrollen av vissa produkter

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om marknadskontrollen av vissa produkter (1137/2016) 1 § 1 mom. 32 punkten, sådan den lyder i lag 186/2025, och

fogas till 1 § 1 mom., sådant det lyder i lag 186/2025, en ny 33 punkt och till 4 §, sådan den lyder i lagarna 248/2022, 712/2022, 103/2023, 558/2023 och 717/2025, ett nytt 9 mom. som följer

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på marknadskontrollen av de produkter som omfattas av tillämpningsområdet för följande lagar, om inte något annat föreskrivs i de lagar som nämns:

32) lagen om konsumentprodukters säkerhet (184/2025),

33) lagen om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens (/).

4 §

Tillsynsmyndigheter

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. finns bestämmelser om marknadskontrollmyndigheter för system för artificiell intelligens i lagen om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om verkställighet av böter (672/2002) 1 § 2 mom. 62 punkten, sådan den lyder i lag /, och
fogas till 1 § 2 mom., sådant det lyder i lagarna 416/2025, 860/2025, 979/2025, / och /, en ny 63 punkt som följer:

1§

Lagens tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om verkställighet av följande administrativa påföljder av straffkaraktär:

62) påföljdsavgift enligt 13—19 § i lagen om tillsyn över förvaltningen och delningen av data (/),
63) påföljdsavgifter enligt 4 kap. i lagen om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om Finansinspektionen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om Finansinspektionen (878/2008) ~~10 § 1 mom. 5 punkten~~, 12 § 1 mom. 6 punkten och 71 § 1 mom. 20 punkten, av dem ~~10 § 1 mom. 5 punkten sådan den lyder i lag 569/2020 och~~ 71 § 1 mom. 20 punkten sådan den lyder i lag 610/2024, samt

fogas till 12 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 194/2011, en ny 7 punkt, till lagen en ny 37 h §, till 40 a §, sådan den lyder i lag 569/2020, ett nytt 3 mom., till lagen en ny 50 a § och till 71 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 752/2012, 611/2014, 651/2014, 1198/2014, 505/2015, 520/2016, 1442/2016, 1071/2017, 402/2018, 574/2019, 569/2020, 270/2021, 403/2024 och 610/2024, en ny 21 punkt, som följer:

~~10 §~~

Direktionens uppgifter

~~Direktionen ska i fråga om tillsynen över finansmarknaden~~

~~5) döma ut vite som Finansinspektionen har förelagt samt besluta om administrativa påföljder enligt 4 kap., om administrativa påföljder enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017), om de i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna (566/2020) avsedda påföljdsavgifter som påförs av Finansinspektionen och om de påföljdsavgifter som avses i 4 kap. i lagen om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens (/), med undantag av påföljdsavgifter vilkas belopp överstiger 100 000 euro,~~

12 §

Direktörens uppgifter

Direktören ska

6) i fråga om tjänstemän som direktören utnämnt besluta om avstängning från tjänsteutövning och om varning,

7) göra framställning om påförande av påföljdsavgift till den påföljdsavgiftsnämnd för tillsynen över system för artificiell intelligens som avses i 13 § i lagen om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens (/).

Betänkande EkUB 18/2025 rd

3 kap.

Tillsynsbefogenheter

37 h §

Tillsyn över system för artificiell intelligens

Bestämmelser om Finansinspektionens rätt att vidta tillsynsåtgärder vid tillsynen över system för artificiell intelligens finns i 12 § i lagen om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens och bestämmelser om att förelägga vite eller hot om tvångsutförande finns i 27 § i den lagen.

40 a §

Ordningsavgift, offentlig varning och påföljdsavgift för vissa överträdelser

Bestämmelser om påförande av påföljdsavgifter för brott mot vissa bestämmelser om system för artificiell intelligens finns i lagen om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens.

50 a §

Verksamhet som marknadskontrollmyndighet enligt EU:s förordning om artificiell intelligens

Finansinspektionen är den marknadskontrollmyndighet som avses i artikel 74.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1689 om harmoniserade regler för artificiell intelligens och om ändring av förordningarna (EG) nr 300/2008, (EU) nr 167/2013, (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 och (EU) 2019/2144 samt direktiven 2014/90/EU, (EU) 2016/797 och (EU) 2020/1828 (förordning om artificiell intelligens). Bestämmelser om marknadskontrollen av system för artificiell intelligens finns i lagen om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens.

71 §

Rätt och skyldighet att lämna ut information

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) har Finansinspektionen utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut information till

20) Transport- och kommunikationsverket för genomförande av det samarbete som avses i 3 f § 3 mom., när det gäller störningar och hot relaterade till informations- och kommunikationsteknik,

21) den gemensamma kontaktpunkt som avses i 6 § i lagen om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens för fullgörande av kontaktpunktens uppgifter och till den påföljdsavgiftsnämnd för tillsynen över system för artificiell intelligens som avses i 13 § i den lagen för påförande av påföljdsavgift eller bestämmande av dess belopp.

Betänkande EkUB 18/2025 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om Energimyndigheten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Energimyndigheten (870/2013) 1 § 2 mom. 21 punkten, sådan den lyder i lag 135/2025, och
fogas till 1 § 2 mom., sådant det lyder i lagarna 634/2020, 804/2020, 606/2021, 500/2023, 939/2024, 135/2025 och 325/2025, en ny 22 punkt som följer:

1 §

Uppgifter

Energimyndigheten sköter de uppgifter som myndigheten har enligt

- 21) cybersäkerhetslagen (124/2025),
22) lagen om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande EkUB 18/2025 rd

Helsingfors 21.11.2025

I den avgörande behandlingen deltog

medlem Noora Fagerström saml
medlem Kaisa Garedeu saf (delvis)
medlem Lotta Hamari sd
medlem Timo Harakka sd
medlem Antti Kangas saf
medlem Hilikka Kemppi cent
medlem Miapetra Kumpula-Natri sd
medlem Timo Mehtälä cent (tillfällig ordförande)
medlem Merja Rasinkangas saf
medlem Oras Tynkkynen gröna
medlem Heikki Vestman saml
medlem Sinuhe Wallinheimo saml
medlem Johannes Yrttiaho vänst
ersättare Aleks Jäntti saml (delvis)
ersättare Ville Kaunisto saml.

Sekreterare var

utskottsråd Maiju Tuominen.

Betänkande EkUB 18/2025 rd

Reservation

Reservation

Motivering

Europeiska unionens lagstiftning ger regelbundet de finska myndigheterna omfattande nya uppgifter. De senaste årens kraftigt ökade bestämmelser om cyber- och datasäkerhet belastar särskilt Transport- och kommunikationsverket, som inte på många år har beviljats tilläggsresurser i den utsträckning som myndighetens ansvar för de nya uppgifterna förutsätter.

Det verkar vara regeringens linje att det överhuvudtaget inte beviljas behövlig finansiering för de behov av tilläggsresurser som EU-lagstiftningen medför. Även om det inom den offentliga förvaltningen ofta finns utrymme för effektivisering med hjälp av omorganiseringar, kan man inte i oändlighet skära ned utan att äventyra tjänsteansvaret, medborgarnas säkerhet och de finländska företagens verksamhetsförutsättningar.

Ekonomiutskottets betänkande hänvisar på flera ställen till vad kommunikationsutskottet och kulturutskottet skriver i sina utlåtanden (KoUU 8/2025 rd och KuUU 7/2025 rd) om oron över hur resurserna för tillsynen över artificiell intelligens ska räcka till. Men ekonomiutskottet instämmer inte i vad det står i utlåtandena. Majoriteten i utskottet citerar till och med marknadskontrollmyndigheternas krav på ”nödvändiga” tilläggsresurser, men instämmer inte i dem. Däremot upprepar utskottet regeringens avsikt att utan tilläggsresurser inleda en ny tillsyns- och rådgivningsverksamhet som är viktig med tanke på det finländska tekniska ekosystemet. Resursbehoven ska kartläggas först två år efter att verksamheten inletts. Denna kortsiktiga sparsträvan är ansvarslös.

Transport- och kommunikationsverket betonar i sitt yttrande att inledandet av verksamheten utan tilläggsresurser medför betydande risker. Verkets uppskattning av de omedelbara behoven av tilläggsresurser är 14 årsverken och 150 000–200 000 euro för varje AI-modell som granskas.

Regeringens linje är särskilt skadlig för det finländska näringslivet. Myndigheternas skyldighet att sörja för den rådgivning som förordningen kräver och som gäller framför allt små och medelstora företag hotar att bli helt ogenomförd, vilket bromsar upp innovationsverksamheten och uppkomsten av nya företag inom branschen.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen ändrar motiveringen till utskottets betänkande. (Reservationens ändringsförslag)

Reservationens ändringsförslag

Stycke 18 och 19 i utskottets betänkande ändras som följer:

Betänkande EkUB 18/2025 rd
Reservation

(18) Också flera remissinstanser har betonat vikten av att myndigheterna har ekonomiska resurser. Resursbehoven gäller bland annat tillsyn, rådgivning, styrning och säkerställande av tillräcklig kompetens inom artificiell intelligens och annan kompetens. Marknadskontrollmyndigheterna har uppgett att de har svårigheter med att utföra uppgifterna utan tilläggsresurser och ansett att det är nödvändigt att de får tilläggsresurser för uppgifterna. Ekonomiutskottet instämmer i vad som sägs i sakkunnigyttrandet om att **tillräckliga resurser bör tryggas för rådgivnings- och tillsynsuppgifterna, och att** kostnaderna för resursbehovet bör ses som investeringar som möjliggör den finländska AI-förmågan.

(19) Skötseln av de framtida tillsynsuppgifterna enligt den föreslagna lagen är förenad med flera praktiska osäkerhetsfaktorer, och därför är det svårt att helt tillförlitligt uppskatta de framtida konsekvenserna, står det i propositionen. Största delen av tillsynsuppgifterna aktualiseras i augusti 2026 eller i augusti 2027, men myndigheterna bör förbereda sig på rådgivning och handledning redan före det. En noggrannare bedömning av tillsynsuppgifternas omfattning och kvalitet kommer finnas att tillgå mer heltäckande och tillförlitligt först efter det att myndigheterna har fått praktisk erfarenhet av tillsynsuppgifterna. Enligt propositionen ska det genomförande som förordningen förutsätter inledningsvis finansieras genom omfördelning av befintliga resurser utan tilläggsfinansiering. ***Ekonomiutskottet påpekar att enligt Transport- och kommunikationsverkets bedömning är denna lösning förenad med betydande risker: verket bedömer att det omedelbara behovet är 14 årsverken. Ekonomiutskottet ser det som en stor orosfaktor att myndigheternas skyldighet att sörja för den rådgivning som ingår i förordningen inte genomförs, framför allt för små och medelstora företag, vilket bromsar upp innovationsverksamheten och tillkomsten av nya företag inom branschen.*** AI-förordningen förutsätter att medlemsstaterna vartannat år rapporterar till kommissionen om de nationella behöriga myndigheternas ekonomiska resurser och personalresurser, med en bedömning av deras tillräcklighet. Bedömningen av vilka resurser som behövs och hur lagstiftningen fungerar behöver därför kopplas till uppföljningen av tillsynspraxis för att säkerställa ett effektivt genomförande av förordningen.

Helsingfors 21.11.2025

Miapetra Kumpula-Natri sd
Timo Harakka sd
Lotta Hamari sd
Oras Tynkkynen gröna
Johannes Yrttiaho vänst